

35. Вчилася разом з О.Ф.Хоружинською. Згадується в листі до неї І. Франка від 10 січня 1886 р. У зв'язку з цим автор статті бере на себе відповідальність внести поправку до 50-томного видання творів І.Я.Франка. В т.49, у примітках до вказаного листа слід зазначити: «Максимовичка - Максимович Ольга Михайлівна (1865 - 1891), дочка М.О. Максимовича».
36. *Коваленко Гр.* Ольга Михайлівна Максимовичівна // *Зоря*. - 1893. - №24. - С.482 - 483.
37. ЦДІА України, ф.224, оп.3, спр. 370, арк. 239.
38. ІР, ф. III 4766.
39. Там само, ф. III 4781.
40. Там само, ф. III 4802.
41. Там само, ф. II 2449.
42. Сосна веймутова (*Pinus Veimutiana / L.*) росте на Михайловій Горі й нині. Має понад 250 років.
43. *Науменко В.* Два рукописних вірші М.О.Максимовича // *Кисв. Старина*. - 1891. - Т. 35. - С. 481.
44. Державний архів м.Киева, ф. 16, оп. 310, спр. 123, арк. 24.
45. Юбилей Михаила Александровича Максимовича. - К., 1871. - С.69.
46. ІР, III 4848.
47. ЦДІА України, ф. 127, оп. 1078, спр. 748, арк. 137.
48. ІР, ф. 208, спр. 26, арк. 1.
49. В. Науменко облюбував цю місцевість ще перебуваючи репетитором у Олексія Максимовича в 1871 - 72 р., а придбав частину садиби вже в 1880 р. // *Черкас. обл. архів*, ф. 472, оп. 1, спр. 275, арк. 4.
50. *Житецький І.* Життя М.О.Максимовича // *Україна*. - 1927. - Кн. 6(25). - С.24.
51. *Науменко В.* Памяти И.Ф.Тимковського, М.А.Максимовича и П.А.Антоновича // *Киев. Старина*. - 1891. - №10. - С.134.
52. Архів АН України, ф.251, оп.1, спр.454.
53. ІР, ф.208, од. зб. 26, арк.7.

З ІСТОРІЇ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ

Ірина Іванова, Світлана Бойчук

Миколаївська обласна наукова бібліотека ім. О.Гмирьова в роки війни

У рамках державної програми з розшуку та повернення культурних цінностей України, втрачених у роки другої світової війни, працівниками відділу рідкісних і цінних видань розпочате детальне вивчення архівних матеріалів діяльності бібліотеки в цей період, зокрема під час окупації (серпень 1941 - березень 1944).

Важко припустити, що в тяжкі окупаційні роки бібліотека могла працювати й обслуговувати читачів. Проте матеріали Миколаївського обласного архіву підтверджують цей факт. Згідно зі звітом бібліотеки за 1944 р., з 1 серпня 1941 р. по 3 березня 1944 р. її працівники обслужили 6391 читача, яким видано 65158 прим. літератури [1].

Умови існування бібліотеки були важкими. За вимогою окупантів, з фондів було вилучено соціально-економічну літературу, книги єврейською мовою та єврейських авторів [2]. Становище дедалі ускладнювалося. Відступаючи, фашисти руйнували приміщення, відбирали цінні книги, а радянську та єврейську літературу знищували [2]. За офіційними даними, сума збитків, завданих бібліотеці, становила 529895 крб., у тому числі: «книжкове майно - 514325 крб., інвентар - 7170 крб., будівля - 8100 крб.» [3].

Однак працівникам бібліотеки вдалося зберегти значну кількість літератури. Л.Бабкова, О.Прокоф'єва, З.Юрченко нагороджені медалями «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні» [4].

Дбали про збереження фондів не тільки обласної бібліотеки. Збиралась література з розгромлених бібліотек міста і зберігалася до кінця окупації. Таким чином було врятовано 30 тис. книг [5]. Після визволення міста вони були повернуті бібліотекам педагогічного й суднобудівного інститутів, заводу ім. 61 Комунара, обласній бібліотеці та ін.

28 березня 1944 р. місто було звільнене, а 5 квітня бібліотека відкрилась для читачів, повернувши на полиці врятовані видання [1]. Починаючи з червня цього ж року, до бібліотеки почала надходити друкована продукція з Держфонду літератури [1]. Можливо, саме тоді до фондів потрапили видання воєнних років, які напередодні свята Перемоги експонували на книжковій виставці «Книги - фронтовики». Серед них - анотований покажчик літератури за 1941 р. «Великая Отечественная война советского народа» (М., 1942), літературно-художній журнал «Красноармеец», ілюстрований щомісячник «Великая Отечественная война» та ін. Усього у фондах бібліотеки налічується близько 500 назв книг і 30 назв журналів та газет, що видавалися в роки війни.

Робота триває. Можливо, будуть нові знахідки на шляху вивчення 115-річної історії Миколаївської обласної бібліотеки.

1. Миколаївський обл. архів, ф.3552, оп.1, спр.8.
2. Там само, ф. 2792, оп.1, спр.11.
3. Там само, спр.12.

4. Там само, спр. 4.
5. Друкована історія бібліотеки (підготовлена на поч. 50-х років, зберігається у фондах бібліотеки).